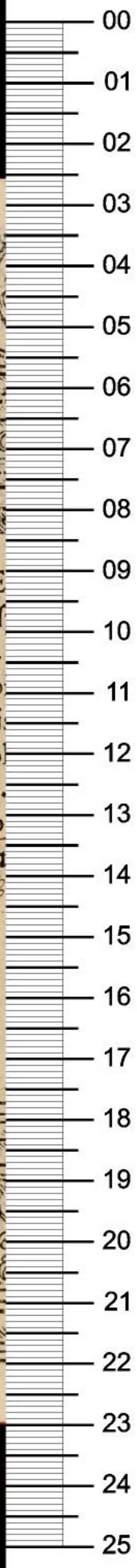

PE
Hif
Iu.
hab
cipi
Co
ma.
mo
Pot
1513

PETRI FLORES
 Hispani Ep̄i Castellimaris
 Iu. utriusq; doctoris oratio
 habita Romæ in basilica Pri
 cipis Apostolorū ad Sacrū
 Collegium Sacrosanctæ Ro
 ma. Ecclesie Card. de sum
mo pont. eligendo Iulii. II.
 Pontific. Maxi. Successore.

1543. entre 21. de Febr.º y 14. de Marzo

Reuerēdissimo in christo patri & D. F. Dño. Archi-
eō toletano tituli. S. Balbine. S. R. E. Pbrō Cardinali.
Hispanie eius ordinis amp. Petrus Flores Episcopus
Castellimaris. S. P. D.

QUARTO No. Martias quo die sacrosancti patres
Ro. Eccle Card. in conclaue coiere/ orationē habui
mihi ab eis delatam de pontifice Maximo eligēdo.
Pleriq; ut arbitror rationem exquirentibus cur ego in hac ho-
minum eloquentium ac disertorum tam fecunda urbe quasi in
alienum locum inuasim tantaq; frequentia dixerim quanta
fortasse pauci ante hac homines peregrini. neq; tam attentione
patrum/ quorum aures/ sūmis uiris assidue dicentibus obcallue-
runt q̄ admiratione q̄ nouum hominem audirent/ & eum quē
noscent ab eo studio prorsus alienū. Pleriq; itaq; oēs uel q̄ lau-
di meae studeant/ uel q̄ illam pensculatim uelint recensere: id
qd̄ in orōne horrida ac ieiuna suspicari licet/ Cum a me postu-
larent ut sibi exscribendi potestas fieret/ non potui singulis qui
id officiose petere uidebant non promittere/ neq; possum præ-
stare oībus præ multitudine/ sed eorum studiis obsequius/ cæpi
consilium magno quidem meo periculo ut quod occultare ob-
tegereq; debueram/ & ut aiunt/ una manu clam altera tenere/ in-
tulgus prodiret. existimationemq; meam in arbitriū hominū
afferret/ ad opinionem populi & iudicia tam uaria & tam mul-
ta q̄ sunt ipsi homines/ cæpi te patronum/ in cuius fide tutelaq;
recumberem quaquidem in re studia persequor patrum mei An-
to. Flo. Archiepi auenionē octauo adhuc mēse mihi & tibi an-
te oēs eripu/ qui ita tibi se suos suiq; oīa dediderat/ ut nihil ex-
cipere uellet quin esset tuū Accipe eam quam manu emittimus
ituram sine cespite aut scrupulo utpote uia tuo noīe munita/ ti-
bi uero/ inscriptā/ tū quia cum ceteris amplissimis patribus tibi
quoq; qui eiusdē ordinis es dicta fuit/ ut quam absens audiri nō
poteras corā recitari iubeas tū quia tota est tuis morib; cōtexta
ut si qui forte sūt qui te nō norūt effictā imaginē tue uitæ tanq̄
pposita tabula itueant quā uelut sacrā religio sit manu uiolari:
aut pollui uiriligiē/ in q̄ qui multa sūt desideraturi q̄so boni cō-
sulant memineritq; auleos eē qui cytharedi fieri nō potuerūt
aput ceteros uero de te ita testatū ē/ ut inuidi sint magis quite nō
admirant q̄ qui laudant assentatores. Vale.

Petri Flores Hispani Epi Castellimaris Iu. utriusq;
doctoris oꝛo habita Romæ in basilica Principis Apo
stolorum ad Sacrum collegium Sacrosancte Ro. Ec
clesie Card. de sũmo pont. eligendo Iulii. II. Pontific.
Maxim. Successore. *4. Martii 1513.*

NAuiculá Petri guñatore amisso alto pelago flu
ctuanté estu turbineq; lactatam. uꝛo præsidio pa
tres amp. quodã uelut numine nauicatoribꝰ Implo
rato & tanq; a uictoribꝰ in maximis tēpestatibus de
repēte Captis oibꝰ nauis armamētis a uobis ope aũcte
& cōsilio in portū salutis reducē speramꝰ. Et Quēad
modū naufragi uel tabula uel nandi peritia egurgite i
uadū recepti dum impetum agitationesq; maris unde
emerferāt oculis pmetiūtur supatis piculis multo iocū
dius q̄ ante Naufragiū affici solent/ Sic nos minꝰ ac
cerbe ferimꝰ hanc ecclie Calamitatē dum uos intue
mur ex qbus expectamꝰ & future cōfidimus eū q̄ na
uiculá hanc conscendat & mitioribus uentis: pacatori
mari: fælicioni cursu : eã duce Sancto Spiritu intuitissi
mam stationem recipiat .

Peruulgatū est & peculiare pene oibus q̄ in publi
cū sunt dicturi nō nihil p̄fari ad excusationē eiꝰ
muneris uel temere suscepti uel iscitia ignauiaue sua n̄
absoluti q̄ nulla re magis putāt uulgi cēsura defugere
posse q̄ si ipsi sibi eã anteferāt. dū statim initio que sibi
obiici possūt p̄fitent̄ Id more quodã ceteris usurpatū
necessario mihi nō putauī p̄termittendū in re maxima

locoq; amplissimo quor; Cū altere aī ingeniūq; altere
lingue egeat facultatib; utrūq; ame q; nullo studio nul
lo usu aut exercitatione id fuerim consequutus (mihī
quoq; desideratum) estis uos desideraturi.

Verē cū mihī plurimū repositū sit ī benignitate ur̄a ut
paulatī e portu remigās mox in altū puectus ur̄o af
flatu audeā uela expādere tū in illo sc̄to spū quo reple
ti nedū aplī sed etiā infantes sunt loqui magnalia dei
q; uobis e celo euocat; est / & adeo ad eligēdū uicariū
suū terrar; ac celiq; potētē aīs ur̄is īmissus Dicitur; itaq;
de re que longā latāq; habet deliberationē eū Implo
rabo quem uos rem eandem facturi hodiernis quoq;
solemnibus de uetusto Ecclesie more implorastis.

CVeni Creator spiritus mētes tuor; uisita Imple su
perna gr̄a que tu creasti pectora Assumptionē uicarii
Iesu xp̄i dñi nr̄i unici illi; ouilis unici pastoris de qua
mihī hodie in sup̄mo toti; orbis senatu dicēdū est ut
ab ei; exordiar origine uarietate t̄por; nō semp uno
loco cōstitisse sed uariis modis legim; celebratā: nā cū
redēptor nr̄ nr̄a tunc fragilitate indut; ad p̄rem remi
gratur; p̄cipatū eccl̄ie petro reliq;isset / itelligēs is pro
xime sibi martiriū instare clemētē successorē sibi ascitū
sacris initiauit ei; cathedrā & eccl̄iam Cōmēdauit q;
eā uiuēte adhuc petro dimisit in Cuius locū per mar
tirium postmodum absumpti linus sufficitur.

Deinceps ptās eligēdi sūmi pont. fuit penes clere siml
& populū romanū aliqñ electio fiebat cleri aūcte & po
puli cōsensu nonnunq; p; seculares p̄cipes ut Impera

torē & alios uel p̄ decretū suū p̄stabāt aūctem electo ut
ordinaret̄ Id hadrian⁹ pont. max. & uniuersa synod⁹
priuilegio tribuit Charolo cognomento magno. Idē
Leo Confirmauit octoni primo Theutonum regi .
Hec potestas diu puagata ueluti que sūmi p̄tificatus
legitimos auctores querē ad uos mō p̄res ampli. quos
ecclia inter alias dignitates ueluti lucidissimas q̄sdam
stellas iter minutissimos ignes accēdit ut mētes ur̄e ad
p̄clara erecte magnis semp reb⁹ intēderēt Ad uos inq̄
solos tanq̄ ueros Cardines in q̄bus fides ipsa uertit̄ ad
uos tanq̄ ueras colūnas q̄bus uniuersalis ecclia fulcit̄.
aūcte nicolai & Alexātri in lateraneū & gregorii ī lug
duneū Cōcilio est deuoluta & demādata/ Cōstituit si
bi deus uicariū p̄ iesum xp̄m filiū suū eundē uos faci
tis per sp̄m sanctum/ hanc ergo pt̄atis magnitudinem
excluso oī timorē cū charitate ex̄cete que iuxta ambro
siū excludit timorē/ ut miles q̄ diligit imperatorē bella
p̄ ip̄eratore suscepta n̄ metuit & seru⁹ amās dñm q̄uis
p̄ remota mittat̄ ipsa tñ picula amore dñi contēnit/ &
ex augustini sn̄ia sarcina que grauis est īfirmitati leuis
efficit̄ charitati: quā oī ambiōe uacuā induatis/ nam
p̄cipat⁹ (ut ait leo) quē aut seditio extorsit aut ambi
tus occupauit ēt si morib⁹ atq; actib⁹ nō offendit ipsi
us tñ inīitii sui est p̄nitiosus exēplo cū uix bono pera
gant̄ exitu que malo sunt īchoata p̄cipio/ q̄ si in qui
buslibet ecclie gradib⁹ p̄uidēdū sciēterq; curādū est q̄
in domo dñi nihil inordinatū sit nihilq; p̄posterē quā
to magis elaborādū est q̄ in electiōe ipsius q̄ supra oēs

Sup̄ f. 77.
co. 1.

gradus cōstituit. en eret nam totius familie dñi sta-
tus & ordo nutabit si qđ requirē in mēbris nō iueniat
in capite/neq. n. fieri pōt ut qđ turpiter partū est religi-
ose administrēt Colligite p̄res ad istā electionē oīs aī
& in unū cōgregate uirtutes/cūcti ur̄i sensus inuigilēt.
Ita ut nihil in eis sapiētie nihil snie nihil ī eis desit idu-
strie s; adsit oīs mltitudo sensuū oīs cōgregatio sctārū
cogitationū ut itelligat nō sacerdotē eligere s; sacerdo-
tū sumū sacerdotē n̄ pōtificē sed pōtificū pontificē nō
p̄cipē Sacerdotū sed p̄cipē p̄cipiū sacerdotū & illū
cui gubernatio toti⁹ ecclie militatis icūbit nihil. n. dif-
ficili⁹ esse (diocletian⁹ aiebat) q̄ bene gubernare hac
p̄cipue tptate qua oīa armis strepere & bello ardere ui-
dent. Quilibet. n. nauarū uectorūq; trāquillo mari gu-
bernare pōt. ast ubi magna orta est tēpestat & crebris
fluctibus rapit⁹ uēto nauis tūc uiro & gubernator⁹ op⁹
est. Quāobrē accingite uos ualidissimo conatu talem
eligere q̄ alterā manū remo alterā clauo nauiter appo-
nat. & cū Ieronimo q̄ p̄stātor est. q̄ doctior: q̄ sanctior
q̄ in oī uirtute eminētior ille ad sumū sacerdotiū assu-
matur & nullus neglecta cōi utilitate suo lucro p̄spiti-
at. p̄set qđ oibus nō qđ sibi soli expediat. qđ publice
rei itersit nō qđ priuate. male. n. eligētes cū sint ī culpa
sibi attribuūt qđqđ elect⁹ ī male administrādo cōittit.
Memētote p̄res uos locū ap̄loꝝ māifestissime tenerē q̄
bus dñs nr̄ dixit. uos estis sal terre & lumē mūdi ī ur̄is
manib⁹ debēt esse lucerne ardētes ex uobis. n. debet p̄-
dire ut uerbis bernardi ī libello de cōsideratiōe ad eu-

58. 78. 60. 2

geniū utamur/Roman⁹ pōtifex sacerdos magn⁹ pō-
 tifex sum⁹ princeps epōꝝ heres apłōꝝ. primatu abel. gu-
 bnatu noe: p̄riarchatu Abrahā: ordie melchisedech: di-
 gnitate Aarō: aucte moises: Iudicatu samuel: ptāte pe-
 trus: unctiōe xp̄s. Vas ergo in quo talis ptās: tāta ī celo
 & ī terra Iurisdictio ac tot misteria cōcurrūt Splendidū
 eē oportet/& tale cui⁹ sit itegritas spectata mores co-
 gniti & p̄bati. auctas nō uulgaris Ita ut nihil ī eo desi-
 dereē qđ ad sūmū pont. ptineat. btūs. n. petrus pemnē
 meritoꝝ dotē cū hereditate Innocētie trāsmisit ad po-
 steros. Reducite ad memoriā p̄res ualētianū Impa-
 torē q̄ mortuo auxētio, arriane p̄fidie magrō, q̄ eccl̄iaz
 mediolaneū ut lupus dilaniauerat cū uellet catholicū
 sibi ordinari antistitē, euocās Ep̄os hec eis ē loquutus.
 nostis apte eruditi diuinis eloquiis qualē oporteat es-
 se pont. & qa nō decet cū uerbo solo sed et cōuersatiōe
 gubernare subiectos totiusq; semetipsum Imitatorem
 uirtutis ostēdere: testēq; doctrine: cōuersationē habere
 bonā. talē itaq; ī pontificali cōstituite sede cui & nos q̄
 gubernam⁹ Imperiū sincere nr̄a capita submittam⁹ &
 eius monita dum tanq̄ homines delinquimus necces-
 sario ueluti curantis medicamina suscipiamus.
 Talē inq; p̄res ī pōtificali cōstituite sede: q̄ cū prudētia
 arceat a grege suo rabiē lupōꝝ/nā princeps prudēs ē mu-
 rus īexpugnabilis & p̄ alioꝝ exēpla dirigē/erat Iuxta *ut. 9*
 Sacrā auctem Ciuitas parua & pauci ī ea uiri uenit cō-
 tra eā rex magnus & uallauit eam struxitq; munitiōes
 per girum & perfecta est obsidio. Inuent⁹ est in ea p̄ri

87. 8

4. 32

ceps prudens & liberauit eam per prudentiam suam.
Tale que sapiētia faciat dignū principatu p me inqt sa-
piētia reges regnāt & legū cōdictores iusta decernūt/p
me principes Imperāt & prudētes decernūt Iustitiam.
Talem qui cū iustitia spūalia & tēporalia distribuāt &
moderet. hec est illa insignis uirtus que rempublicam
cū pace auget erit. n. op⁹ iustitie pax inqt ysaias & cul-
tus iustitie silentium & securitas usq; ī sempiternum.
Tale q uiris itegris utat & prudētib⁹ qui neq; fallere
quēq; neq; falli a quoq; possint. q nō admittat impro-
borū cōsilia q nō possunt nisi ihonesta suadere qd tan-
dē a malis cōsiliū expectādū est nisi ut bonis se pbeāt
oppugnatores & sint īpedimēto qcqd ad glām & de-
cus & honestatē decernat/ubi at improbitas ualet n̄ illud
qdē imperiū dicēdū ē sed tirānis & turbullētia que fa-
cillime pōt euertere eccliam. Pessimī aut Ciues Inquit
plato careāt splēdore lateāt oppressa uitia nullusq; pa-
teat adit⁹ ad dignitatē nec unq; extollant, ac bonorū cō-
siliis honestissimis referta sit ciuitas ferueat optimorū
auspiciis respública ductuq; illoꝝ exeāt ī aciū & proce-
dant legum decretorumq; uexilla & pacis cohortes il-
lis ducibus suo loco statuatur.

Itē magnos
& p̄cipuos
religiōsa loca
Talem qui magnam adhibeat diligentiam ut quē re-
aliqua clarum cognoscat illi eum præficiat qui utatur
in fisco & questura uiris integerrimis in domestico ap-
paratu compositos & nitidos in cerimoniis graues &
sanctos adhibeat. Apud quem sacra publica & secreta
sunt precipua. Qui aut sacra nō celebrat ait nescio quis

cerimonias despectas habet / tēpla non frequentat. dies festos non obseruat p̄fana sacris & fluxa æternis potiora existimat. Quid hic facere aliud uideatur quā q̄ immortalī deo bellum indictum habere uideatur / quoniam pacto hominem hunc ius tibi redditur cēseas quē uideas sanctissimo deo quod suum est non persolvere. qui. n. religioni studens diuina tutat̄ fluctuare potest aliquando, mergi autem nunq̄ potest.

Talem deniq; p̄res eligite qui p̄ rei dignitate summo studio sūma diligentia a malis optima queq; secernēs administret qui scientia p̄ditus experientia refertissimus sit qui uocetur a dignitate non dignitas ab ipso / qui existimet ecclesiam cui debet p̄esse fidei sue cōmissam non potestati traditam cui plenitudo potestatis sit curarum plenitudo & pontificatus sit ei magis oneri q̄ honori Cum nil aliud sit (teste Gregorio) magna dignitas q̄ magna tempestas.

O Bone deus Quot & quāta mala ex malis capitib; oriunt̄ que inde in membroꝝ p̄nitentiam defluūt Cum pastoris uita in exemplo debet eē pecoribus / & ex mala uita p̄sidentis sequit̄ q̄ cum eius uita despicit̄ ipsius ē iussio contempnat̄ / Quid horribilius q̄ esse errorū magr̄m qui positus est ut alioꝝ corrigat errores. Quid deterius q̄ illum qui populum oꝝonis clipeo tueri debet semetipsum Iaculis hostium feriendū exponere / Quid periculosius prelato qui si peruersa unq̄ perpetrat tot mortibus dignus est quot ad subditos suos perditionis exempla transmittit. Ne

Ite scribitur

sup̄ iacob off.

5. 78. 0. i

mo. n. in ecclesia (ut aurea uerba augustini referamus) amplius nocet: quā qui peruerse agens nomē uel ordinem primatus habet/delinquentē namque hunc redarguere nullus presumit: & in exemplum culpa uehementer extenditur/quā pro reuerentia ordinis peccator honoratur. expedit. n. cauere ne qui positus est ad gubernationem populorum efficiatur ruina multorum & quā uos illi summam rerum delegatis quanquā summū potestatem principatum obtineat/omnis tamen actio: oīs uita oēs Cogitationes: oīa sua studia ab ea prima ratione proficiscuntur & illo tamen ministro uestra sunt si quid preclare/si quid magnifice/si quid diuine facit uobis qui auctores estis gratia & gloria si in diuersam partem peccat dedecus & odium conciliatur/nō est hic magistratus annuus aut semestris ut finito honore lege aliqua queri possit bene ne an male gestus sit & illi qui iniuriam acceperit actio detur: non sunt hec Comitia consularia aut tribunitia non estis delaturi imperiū unius urbis aut prouintie sed principatum totius orbis perpetuum imperiū: potestatem sine puocatione libere ius in oēs gentes & cū deo comune est cælorum arbitrium. Meminerit Caput ecclesie ex uerbis dñi se ostentandū esse cōtra solem populus enim peccat & princeps ostentatur contra solem ut examinetur & arguatur a luce. Consideret ergo Pontifex conditionem suā qui non solum pro suis propriis est arguendus delictis sed & pro populi peccatis cogitur reddere rationem. ne forte populus delinquat/quia ipse non docuerit: quia ipse

non monuerit. si ergo eo negligente plebs peccauerit ipse ostentabitur contra solem & ad iudicium pdu-
 cetur. Tales ergo presidentes arguit moyses. i. lex dei ue-
 lut negligentes & desides & in eos conuertetur Iracu-
 dia dei & cessabit a populo/ hec si cogitarēt homines
 non cuperent neq; ambirent ad ecclie principatum/
 sufficere. n. deberet unicuiq; p suis ppriis argui deli-
 ctis sufficere pro semetipso & p peccatis suis reddere
 rationem/ quid necesse est etiam pro populi peccatis
 ostentari & ostentari contra solem ante quē nihil po-
 test abscondi nihil obscurari/ Sed p̄h dolor q̄nq; pro
 pter peccata nra datur nobis princeps ecclesie non per
 dei arbitrium sed prout merita nra deposcunt si mali
 sunt actus nri datur nobis princeps secūdu; Cor nrm
 dñs. n. dicit fecerunt sibi regem & non per me & prin-
 cipem sed nō per Consilium meum. & hoc dictū ui-
 detur de Saul Quem licet ipse dñs elegerat & regem
 fieri iusserat/ sed quoniam nō secundum uoluntatem
 dei sed secundū peccatoris populi meritum fuerat ele-
 ctus: negat eum sua uoluntate & consilio constitutū.
 Ita ergo patres amplissi. agatis: & ita deum optimum
 oramus ut talem nobis detis ecclesie principem q̄ mo-
 ribus & honestate: qui patientia ac mansuetudine per-
 fectum de se populis prebeat exemplum & cum con-
 stitutus fuerit super gentes & regna erradicare & plan-
 tare primū erradicet precedentia mala: spinas: & tribu-
 los uitioꝝ. Dum. n. iste male radices occupatam deti-
 nent terram non potest semina bona & sancta suscipe

*depi mala
 p̄t. p̄t.*

re. Deinde plantet ea que ad bene sancteq; uiuendum
sunt nobis proposita.

Habetis p̄res ampliss. sacror; concilioꝝ & sanctor; pa-
trum decreta necnō Iul. ii. ponti. maxi. cōstitutionem
ueluti alteram legem Iuliam de simonia has obserua-
te has respicite: hec erunt uobis semite per quasambu-
lando minime potestis errare quare uiolatæ questio
uobis non tm̄ Cum hominibus sed Cum deo futu-
ra est ex cuius ore in throno sedentis procedit gladius
bis acutus/habetis insuper Ap̄m Clamantem & bre-
uibus uerbis nobis depingentem pontificem sed pro-
prius dñs n̄r ihesus xp̄us per Iohannem Cum guber-
nationem eccl̄ie militantis uoluit petro tradere signā-
ter in eo considerauit charitatē dicens simon Iohānis
diligis me plus his necdum semel sed & tertio usq; ad
contristationem petri arguens per hoc q̄ ille tantum
dignus est summum illum gradum obtinere qui in
charitate omnes alios antecellit.

C. 21
Sed Pacificū cum eodē ap̄lo eccl̄ie Iam armis deffesse
p̄res amplissimi date pastorem hoc est q̄ uos monet
dñs n̄r ihesus xp̄us dum ultimo eius testamento no-
bis pacem dedit atq; reliquit. dicens pacem meam do-
uobis pacem relinquo uobis. hec est pax illa que p̄ an-
gelum xp̄o sole n̄ro nascente extitit decantata dicentē
gl̄ia in excelsis deo & ī terra pax hominibus bone uo-
luntatis. Pace & concordia gaudet altissimus & per eā
mirum in modum gl̄iatur. Pacifici dicit dñs filii dei
uocabuntur. O quam dulcis est pax auctore augustio

pro tēporali salute mortalium unde pacē habere de-
 bet esse cōtinue uoluntatis bellum non nisi necessi-
 tatis/non n. pax queritur ut bellum exerceatur sed bel-
 lum genitur ut pax acquirat / esto ergo bellando paci-
 ficus ut quos expugnas ad pacis uoluntatem unicen-
 do pducas. Nam deum pacatum habere non potest
 qui pacē non habet / & grego. nazanzenus. Cælū ter-
 ra & mare donec inter se in pace sunt & quiete nature
 sue terminos seruant neq; unus cōtra alterum surgit
 stat mundus & pulchritudine sui & decore prefulget.
 Audite p̄res hieremiā querite pacē Ciuitatis ad quā
 transmigrare uos feci: orate pro ea ad dñm quia in pa-
 ce illius erit pax ūra. Hec Ciuitas p̄res ampliss. quid al-
 liud est quā ista uniuersalis ecclia cuius uos estis sup̄-
 mi Ciues cui uos p̄sidentis / conseruate eam in pace
 qm̄ in pace illius erit pax uestra: in quiete illius erit q-
 uies uestra: in tranquillitate illius erit tranquillitas ūra.
 Scitis quid dico experti estis bella / faciatis illud para-
 lipomenon . Quieuit regnum Iosaphat & dedit illi
 dominus pacem per circuitum queratis pacem dili-
 genter per circuitum quiescat ecclesia : quiescat curia:
 quiescant enses: cessent bellice machine Dimittite ar-
 ma: sumitte togam: dimittite galleam sumitte mitrā.
 Cedat acies choro classica organis: sulphur & nitrum
 thuri. per speciem agni non Leonis effingitur deus:
 id uoluit significare successoribus petri dum eum ad-
 monuit ut reconderet strictum gladium / sit deniq; in

pax querit

pontifice ea prima cura propter quam deus uoluit eū
esse ceterorum hominum principem & pastorem/ ba-
culus & pera sunt ornamenta pastoris baculum ad ui-
tia corrigenda non gladium ad bella gerenda decet
gestare animarum pastorem/ peram omnium uirtutū
non pharetram/ legistis Ciceronem honestum illud
quod exquirimus totum est positum in animi cura
& cogitatione in quo maiorem utilitatem afferunt
qui togati reipublice presunt q̄ qui bella gerunt & il-
lud quod ad uos loquimur apostolus pax christi ex-
ultet in cordibus uestris in qua uos uocati estis ī uno
corpore & grati estote. grati estote deo qui uos prepo-
suit uniuerse ecclesie qui uobis dandi ei caput tradi-
dit auctoritatem detis ergo illud pacificum ut Cum
isaia de uobis dicamus quam pulchri super montes
pedes anuntiantis & predicantis pacem/ & qd̄ de uo-
stra ecclesia scribitur magna erit gloria domus israel
istius nouissime plusq̄ prime & in isto loco dabo pa-
cem dicit dominus exercituum/ Nec est pretermittē-
dum illud hester de artaxerse cum pluribus gentibus
Imperarem & uniuersum orbem mee dicioni subiu-
gasssem nequaq̄ uolui a buti potentie magnitudine
sed clementia & bonitate gubernare subiectos ut abs-
q̄ ullo terrore uitam silentio transeuntes optata cum
c̄tis mortalibus pace fruerentur uos estis uniuerso or-
bi modo prepositi a uobis hanc pacem expectamus a
uobis expectamus.

Gay. 52

Carus. 2.

157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Arma patres ampliss. arma hec que per europam stre-
 punt omnemq; impetum belli conuertite in hostes
 christi bella plusq; ciuilia geruntur inter Christianos
 celestis illius patrie Ciues in quibus que uictoria erit
 uictis non exitiabilis: uictoribus non funesta & Cala-
 mitosa: omnia nostra maria terreq; armis & ratibus
 tenentur: omnes sunt interclusi aditus omnes fere ad
 hanc urbem comeatus quotidie audimus hinc ab hi-
 spanis: hinc agallis aduentare copias per italiam pas-
 sim omnia loca muniri ueremur quorsum deinceps
 eruptura sit hec tempestas scimus quo haecenus eru-
 perit Quousq; tandem patiemini rempublicam hanc
 christianam uos inquam patres qui eam regitis oppri-
 mi bello quod cum necessarium non sit an iustum fue-
 rit non disputo sed quod bellum potest nefarium non
 esse quo priuatae sacraeque aedes cum uirginibus spoli-
 antur. Itinera partim latronibus partim hostibus inter-
 cluduntur agri deuastantur: que ad manum sunt as-
 portantur que asportari non possunt diripiuntur. Et
 ubi maior deberet esse misericordia maiori impetu
 animi crudelitati paretur multis adhuc malis superse-
 deo que satis sunt iam deplorata que nobis usu &
 periculo euenerunt. Et quorum uos pars magna fui-
 stis putatis hunc strepitum europe hunc christiani-
 tumulatum in Asia Africaq; non esse auditum non
 peruenisse illuc rumorem atrocissimi illius prelii su-
 periori anno ad Rauenam commissi in quo partim

27

1554. in die resu-
 rectionis. D. B. Petr.
 Fernandus Vile-
 gas in Dant. Flo-
 rentin. Cant. 27.
 Estanc. G. y Cant.
 33. Est. ult. Sed feli-
 tur in anno, qui
 fuit 1512.

cede partim captiuitate tot fortissimos duces delectū
militaris uirtutis Hispanie Italie Gallicq; robur & il-
lum Hispanum meum terrorem Africe mille quot
omnis matorum spolia Christo referentem amisi-
mus gentem illam feram & inmanem hac discordia
Christianorum principum non sumere animos: non
efferrari magis: non ingruere iam in nos non cogita-
se de armis in ferendis non sperasse de hac nostra re-
giuncula potuunda/ eoq; fidentius q; illa icto federe
Iuncta fide Inita societate omnibus uiribus coactis.
nos nullo animorum cōsensu nulla fide nulla popu-
lorum amicitia hostes sit habitura distractos & ea re
armis longe inferiores / Solent undiq; gentium ad
hanc uestram urbem terrarum principem religionis
nostre parentem reliquis tot diuorum constipatam
totius sanctimonie sacrarium partim uotis partim re-
ligione quotidiani concursus fieri / quis potest non
horrere: non contremere: non statim urbe ipsa cedere/
ubi necdū per uicos aut per oēs tabernas sed oīa tēpla
ī ipsis sanctorū sepulchris nullos nisi classis & exercit⁹
nullos nisi sanguinis & prede sermones audit.
Erit igit^r pōtificis illi⁹ quē querim⁹ Ciues suos xpīa-
nos cōiungere p̄cipes primū interse deinde deo recō-
ciliare oīum Iunctos aīos omniū cōtractas uires om-
nium armis coactas copias in illam ipsam perfidam
gentem conferre habebit omnium Christianorum
principum & uires & aīos quos credimus uolūtarios

esse & promptos pro xpi fide arma suscipere constituit
 etq; ducem ferdinandum Hispanorū regem Catholicū
 potentissimum pagane nationis hostem accerrimum
 africe debellatorem xp̄iam noīs ad ethiopas & indos
 ad nilum usq; ad gangem ppagatorem cui innatum
 semper fuit certare pro xpo sed dum id agit ad impe-
 rium romane sedis bello defendendum italiam accer-
 situm. in eo scitis pro dignitate saluteq; ur̄a quo peri-
 culo suorū decertauerit quod bellū utinam aut nunq̄
 susceptum fuisset aut facillius dirimi possit etenim ni-
 si africanis iam bienio quies esset nisi hinc a nobis res-
 turbate nuntiarent existimate qua parte illius regio-
 nis christus potiretur.

Volebant propinqui populi q̄ tripolitanos subactos
 audierant iam dedere se. hi qui circum Carthaginem
 sunt tributum offerebant/ quocunq; fama potentissi-
 mi regis peruaserat aīos ad desperationem salutis aut
 ad consilia deditōnis alexerat hec uictoria armis non
 itez̄ parienda sed tanq̄ nra per hoc bieniū intermissa
 repetenda est & ex africa in asiā persequenda ut signa
 xpi illuc gl̄iose referantur ubi primum pro salute nra
 defixa fuere. Quod ip̄m re eccl̄iastica a se nō solū con-
 seruata sed uero restituta ac prolata pollicitus erat pre-
 staturusq; nobis Iulius ii. ponti. maximus quamobrē
 egrius ferimus eum nobis importune creptum illor-
 sum spectabat suus animus illorsum fluebāt sue ratio-
 nes illorsum sue oēs cogitationes consiliaq; refereban-
 tur hec fuit extrema eius uolūtas hanc aliqñ manda-

uit uobis p̄res amplissi. ad eamq; exequendam fiscum
reliquit admodum locupletem: Nos. n. q̄ nostra id p̄
magni interest uos appellamus quisq; n. dies est & lā
dudum fuit eius rei exequende.

Ad extremū p̄res ampliss. date nobis illum pontificē
illum pastorem qui pecus non deglubat cui publica
utilitas dignitas huius sedis suis cōmodis non sit po-
sterior apud quem quod gr̄e noīe facit ita ut profitef
sit gratuitum at Cum in omni genere eorū quib⁹ pō
tifex maximus clauēs eccl̄ie Impartitur multa sint ani
maduertēda: tum in iis quos in uīrū ordinem coopta
uerit ut non passim nō sine delectu: sed ii sint quorū
unumquēq; uicissitudine rex humanarū aliter se fieri
posse existimet & oīa in illis spectet que in ipso requi-
mus Qui nō adhibeat speculatores & ministros cupi-
ditatis qui in alienas fortunas Immineant, Innocētes
tormentis adigant culpam fateri quam pecunia luāt,
nocentes exaustos prius & excussos absoluāt. Spūalia
Cum tēporalibus nō p̄mutent/disputant nescio qui
līatores an pontifices maximi teneantur illis legibus
que de simonia scripte sunt/ quasi q̄ illis sit Inīa Cōta-
minandi sacra a quibus est tradita disciplina pure ac
sanctē exercendōrū. Nolo argumentis contendere an
anime xp̄i sanguine redempte & eius testamento ma-
ximorū pontificū fidei tradite/ Impune precio comiti
possint/ eo tñ fit ut in hominibus non uita nō doctri-
na non mores exquirant/ sed ut splendeant man⁹ au-
ro/ eligatis itaq; talem uirum quo corrigātur, uel si id

non iuuat recesentur cupiditates ue potius cause tur-
 pissimi lucri que tanq̄ herbe pestillemissime Impedi-
 unt bonam frugem quo pontifice corrigantur etiam
 offitia huius uestre Curie sine aliquo uel saltem mo-
 deratione cognoscite q̄ deforme sit omne gen⁹ nego-
 tiationis in qua uos urbe estis esse mercenariū. fui ego
 apud hispanos gentem meam/gallos/germanos/solēt
 ad nomen urbis ubi sedes petri ubi potestas christi sit
 trepidare/magna tamen mihi sepe Cum illis pro di-
 gnitate ipsius urbis pugna fuit/eam.n.aiebant expila-
 toribus esse expositam. deciscat Iam studium a lucro
 ad uirtutem a diuitiis adisciplinam liberaliorem rede-
 at multitudo illa clarissimorum uirorum qui ad hanc
 uestram urbē tanq̄ ad spem uite honestissime undiq̄
 gentium solebant cōcurrere Id facile fiet si merita ho-
 minum non pecunie censebuntur si uiderimus hono-
 ris tm̄ cuiq̄ non esse quantum in censu sit.

Dominus noster ihesus christus qui siccis pedibus Pe-
 trum per mare deduxit idem fluctuantem hanc nauic-
 ulam & procellosa tempestate agitatam in Portum
 salutis deducat & spiritus sanctus quem hodierna die
 ducem uobis patres ampliss. constituistis dirigat men-
 tes uestras & illuminet & quia in eius nomine estis
 Congregati in medio uestri sit & in omnem⁹ inducat
 ueritatem & Charitatem Adueniatq̄ ignis diuinus
 non comburens sed illuminans non consumens sed
 lucens & inueniat uos concordēs charitate. & Corda
 uostra receptacula munda & tribuat uobis charisma

tum dona ut eius splendore illuminate mentes ueſtre
adaperiantur ut talis ex uobis ſummus prodeat anti-
ſtes qui ſpirituales & temporales eccleſie theſauros ita
distribuatur ut Cum grege ſibi commiſſo Poſt felicem
gubernationem ad uitam perueniat ſepiternã. Dixi.

C F I N I S .